

GLAS

AKADEMSKI

LETO III. STEV. 16.

LJUBLJANA, 10. MAJA 1935.

OB PETNAJSTLETNICI
UNIVERZE:

8. FIZIKALNI INSTITUT.

Institut zavzema večji del visokega pritličja v levem traktu univerze, kar je zanj dovolj ugodno spričo silnega pomanjkanja prostorov na univerzi. Osem sob, ki mu je danih na razpolago, je sicer napolnjenih z raznimi instrumenti in aparati, toda v njih ni pravega dela. Na filozofski fakulteti ljubljanske univerze si namreč danes ne moreš izbrati fizike kot glavnega predmeta, ker ni zanj profesorjev. Od vseh seminarjev in institutov fakultete se je imel ta boriti z največjimi težavami. Stolice doslej še ni zasedel znanstvenik, ki bi mogel organizirati institute, da bi prišel do trajnega in mirnega dela ter vzgoje slušateljev svoje stroke. Danes predava fiziko honorarni nastavnik z medicinske fakultete, slušatelji pa imajo kot glavni predmet vpisano matematiko ali kemijo.

Kmalu po ustanovitvi univerze je zasedel stolico mladi Poljak docent dr. Rubinowicz, ki je za prvi začetek uredil institut, nakupil nekaj instrumentalij in aparatov, a že po poldrugem letu odšel v ugodnejše razmere v Lvov, kjer je danes redni profesor teoretične fizike.

Po njegovem odhodu je nadaljeval delo na izgradihvi oddelka prof. dr. Valentin Kušar. V letih do 1926, ko ga je bolezen prisilila, da je zaprosil za daljši dopust, s katerega se ni več vrnil, je nadaljeval od Rubinowicza začetno delo in vpeljal za filozofe specialna predavanja iz teoretične fizike, da je bilo v njegovi dobi mogoče imeti fiziko kot glavni predmet. Ker je bilo v njegovih letih tudi nekaj znatnejših državnih dotacij, je s skrbjo izpopolnjeval opremo instituta. Specializiral se je za optiko, zaradi česar je institut še danes v tej stroki dovolj dobro opremljen. Po nastopu dopusta je g. prof. dr. Zupančič, ki je ves čas od ustanovitve formalni predstojnik fizikalnega instituta, z dvema znatnejšima dotacijama, ki jih je mogel dobiti, uredil manjšo amfiteatralno predavalnico in nekatere napeljave.

Trajna bolezen ni dopustila prof. Kušarju, da bi se vrnil. Nastala je občutna vrzel. Univerza je sklenila, da vprašanje korenito reši in zaprosila dunajsko univerzo, da ji predlaga iz vrst svojih docentov kandidata, ki bi definitivno uredil stolico in institut. Prišel je prof. dr. Sirk, dotedanji dunajski privatni docent in prevzel vodstvo fizike tako na tehniki kot na filozofiji. Na oddelku je vpeljal sicer nekatere novosti, toda danes si moramo priznati, da v glavnem delu svoje funkcije ni uspel, tako da moramo imenovati njegovo petletno dobo negativno. Ker ni imel nobenih posebnih predavanj za filozofe, je bilo onemogočeno polaganje diplomskih izpitov iz fizike kot glavnega predmeta. Dijaštvo se je udeleževalo dela na oddelku le toliko, kolikor je nujno rabilo za izpite. Edina knjižnica je od leta do leta rasla in si pridobila do lani, ko so dotacije padle na četrtino, lepo zbirko knjig.

Odkar se je g. prof. Sirk lani vrnil v Avstrijo, si pomaga univerza s supleturami. Profesor srednje tehnične šole g. Julij Nardin je prevzel 2 uri predavanj za filozofe in 4 ure vaj, toda delo je zanj preogromno, saj ima na svojem zavodu 20 ur, na medicinski fakulteti 5 ur, skupaj vsega čez 30 ur tedensko. Pri tehnikah pa poslušajo filozofi predavanja docenta ing. Kuhlja iz eksperimen-

talne fizike. Ta rešitev more biti seveda le začasna.

Za ureditev fizikalnega studija na filozofski fakulteti sta dve možnosti. Prva, kot jo je univerza povzela že l. 1928, da znova pozove znanstvenika s kake tuje univerze, ki bo res organiziral institut; toda predpogoj za to bi bil, da bi mu dala država denarnih možnosti, da bi si ustvaril delavne pogoje. Druga, z narodnostnega in našega stališča pravilnejša rešitev pa bi bila, da bi si univerza vzgojila mladega domačega znanstvenika, ki bi ga šolala in izpopolnila na tujih univerzah.

Eno kot drugo je danes težavno, ker se more boriti ljubljanska univerza čisto celo za najnujnejše potrebe dneva in včasih le s težavo ohrani to, kar že imamo, kaj šele, da bi se izpopolnjevala.

Tudi fizikalni institut je ena izmed ran naše univerze.

Današnja oprema instituta je primitivna. Z aparati, ki so na razpolago, ni mogoče začeti eksperimentalnega znanstvenega dela. Ker sta imela oba profesorja, ki sta doslej za dalj časa zasedala stolico, povsem različne znanstvene interese, prof. Kušar se je bavil z optiko, prof. Sirk z rentgenskimi preiskavami, so bili tudi njihovi nakupi povsem različni.

Knjižnica je sicer v strokovnem oziru dovolj dobra, toda omejena na nemška dela. Zadnji čas pa je dotok skoro prenehal, ker so dotacije usah-nile. Stolica za teoretično fiziko na fil. fakulteti sploh ne dobiva denarja iz drž. proračuna, ker prevzema vse matematični oddelek z dobro zasedenima stolicama, pač pa bi dobila iz proračuna za tehnično fakulteto, seveda, če bi bila stolica zasedena in vodena dovolj velika pažnja.

Fizikalni institut ima trenutno naročenih 5 znanstvenih revij.

NA DUNAJSKI UNIVERZI DANES...

Vse naše starejše generacije so jo poznale kot žarišče kulture, njeni profesorji so vživali kot monarhi duha silno avtoriteto, naši študenti so preživljali na nji leta, ki so se jim izmed vseh v življenju najgloblje vtisnili v spomin.

Kakšna je danes institucija, v katere privilegijih so našteje pravice, da je avtonomno telo, ki svobodno voli svojo najvišjo oblast, ki ima lastno sodišče in samo upravlja premoženje?

Staro poslopje izza Marije Terezije je danes že tesno. Široki, mogočni dovoz, nekdanj »sveta nedotakljiva akademska tla« in mogočno pročelje napravljata še prav tak vtis kot nekoč, toda vse ostalo se je izpremenilo. Burni tok življenja, političnih in socialnih preobrazb je izbrisal tudi Dunaj čar tiste slovite »Gemütlichkeit«, ob kateri je tudi naš študent pozabljal na različnost jezika, zapostavljenost svojega ljudstva v domovini in pomanjkanja vsake vrste. Trda realnost političnih trenj, katerim se je še najmanj mogla izogniti univerza z množicami mladih, različnomislečnih ljudi, te pozdravi že ob vhodu na univerzo. Nekdanj sveta akademska tla stalno čuva policija. Brez akademske legitimacije ni vhoda na univerzo. Aktovko moraš kot na carinarnici odpreti za pregled. Dobro, mislil bi, da si s tem opravil. Toda tudi v notranjosti poslopja srečuješ stražnika na vsak korak in vidiš pred vsako

predavalnico. Pravo obsedno stanje pa je ob sobotah, ko je na univerzi tradicionalni »Studentenbummel«.

Jasno je, da se za tako zunanjo podobo skrivajo enako ostre globoke notranje razlike, ki so tudi pri tem dijaštvu in zdi se, da celo pri profesorjih, potisnili v ozadje vsa strokovna in zgolj univerzitetna ali študijska vprašanja in postavila na njih mesto centralno vprašanje Avstrije: kako se bodo razvijale stvari? Kam bo šla Avstrija? Res je, da tli vse to pod površino in da v času denunciacij, oportunizma in tihega in jasnega pritiska vsakdo tehta odkrito besedo, toda zato dovolj zgovorno govore malenkosti, če n. pr. zaigrajo na dvorišču univerze državno himno, pa bi človek mislil, da bodo ljudje vstali, a prično nasprotno cepetati z nogami, sam profesor pa parira preveliko patriotično vnemo s hladnim: »Prosim, zaprite okna.« Med obema strujama, ki se danes v Avstriji borita za oblast, ni sprave.

Nasprotno pa je tujec deležen vsepovsod največje pozornosti in ljubeznivosti. Če pozabi, da so ga ob prihodu nekoliko oskubili, kajti šolnine in takse so za inozemce nenavadno visoke, saj znašajo okoli 250 šilingov, torej v najboljšem slučaju 2000 Din semestralno, se počuti na Dunaju celo zelo dobro. Zaradi šolnin pa je tudi procent inozemcev na avstrijskih univerzah nenavadno pade. Pred vojno je bil zelo visok, ker je dobival dotoka iz pokrajin, ki so bile politično podrejene Dunaju; dočim je imel še l. 1917. 62 odstotkov Nenemcev, jih je bilo n. pr. v zimskem semestru 1933/34 le 10 odstotkov. V tem letu je bilo na Dunaju skupno vpisanih 10.624 študentov. Kdor se ravno hoče izogniti visokim taksam, pa bi vendar rad posečal predavanja, se vpiše v enega izmed kurzov nemščine za inozemce, kar stane še vedno 30 šil., a dobi zato sprejemni list, s katerim ima vstop na univerzo.

Današnja avstrijska vlada posveča inozemskim študentom veliko pažnjo. Če površen pregled delovanja številnih dijaških klubov nenemških narodnosti kaže zelo številna propagandna predavanja, ki so jih imeli v klubih posamezni javni predstavniki začeni z dr. Schuschniggom. Vzroki so izrazito gospodarske narave, čeprav jih skušajo zakriti z »dragocenimi kulturnimi zvezami«, ki si jih pridobijo tujec na avstrijski univerzi. Še posebna pozornost je v tem okviru posvečena študentom balkanskih narodov. Kajti avstrijske oblasti se zavedajo, da bodo kulturnim stikom sledili gospodarski in da bodo študentje najboljši propagatorji raznih potovanj v Avstrijo. Prav tako pa oficijelni predstavniki niti ne skrivajo nevarnosti, ki se jim zdi, da je v študiranju tujih študentov na avstrijskih univerzah, predvsem v prisilnem omejevanju števila domačih študentov, ker univerzam nedostaja prostora, dalje pa tudi v dalekosežnem pomenu, ki bi ga moglo imeti po končanih študijah iskanje službe na avstrijskih tleh in to posebno v zdravniški stroki. Boje pa se tudi konkurence v kemiji in elektrotehniki, če bi tujec prodril v metode njihove industrije in v novejšem času celo vojaške špijonaže. A vse to odtehtajo kljub vsemu denarne koristi, ki jih prinašajo tuji študenti, da so sedaj že vse pogostejši tudi glasovi, da naj bi se odpravile visoke takse in s tem zvišal odstotek tujcev.

Dunajska univerza nudi še vedno enako bogato izbiro predavanj kot nekoč. Naj navedemo, da je samo za filozofijo in pedagogiko trenutno

17 predavateljev. Tako si študent iz množice lahko izbira najboljše. Večina profesorjev sprejema ob določenih dnevih študente na domu, da je med njimi tesen in stalen stik. Vsa atmosfera vabi k študiju in delu. V predavalnicah samih se kaže stara akademska tradicija v navadah, ki jih imajo slušatelji. Če je profesor izgovoril nerazložno besede zacepetajo z nogami, da jo ponovi. Enak je znak protesta proti profesorjevimi mislimi, če študentom niso sprejemljive, ali aplavz v nasprotnem slučaju. Med predavanji študenti nemoteno prihajajo in odhajajo, izmed 500 slušateljev v predavalnici se vsaj polovica nemoteno polglasno razgovarja.

Kakšne so denarne zahteve Dunaja? Stanovanja so se pocenila, toda še vedno je najboljše stanovati v dijaškem domu. Dasi je eksistenčni minimum odvisen od individualnih potreb, se mora reči, da zadostuje 600 Din na mesec, da živi človek čisto dobro, ne da bi škodil svojemu zdravju. Iz množice akademskih menz je najbolj obiskana »Mensa academica«, kjer stane najcenejše kosilo 4 Din. Zelo velike važnosti je za študenta »Dafic«, t. j. »Deutsch. akad. Fürsorgnisinstitut«. Na tem centralnem uradu za socialno pomoč izveš vedno za ceneno stanovanje ali hrano; ima zdravstveno zavarovalnico, ki pa ni obvezna, razmnoževalnico za tiskovine, posoja pisalne stroje, ima svojo oblačilnico, skrbi za inštrukcije in vse mogoče stranske zasluge.

Glavni izdatki ne gredo za hrano in stanovanje. Dunaj, mesto koncertov in gledališč, razstav in vsakovrstnih prireditev, požira največ za vstopnice. Sicer imajo tudi za to študenti organiziran svoj »Kultur- und Bildungsinstitut«, kjer moreš dobiti v prednaročbi vstopnice s 50 odstotnim popustom. Za inozemskega študenta so še posebej organizirana vodstva po umetnostnih razstavah, industrijskih zanimivostih in povsod, kjer se kaj vidi. Nekaj novega za nas pa so na eni strani odvrtni pozivi po militaristični vzgoji mladine (Avstriji je visok vzgled Italija!), na drugi strani pa sredstvo, ki služi koncem koncev istemu namenu, to so takozvane »Leibesübungen«. To je telovadba v širokem pomenu besede, kjer se goje vse panoge sporta. In da je stvar še popolnejša in ima takorekoč najvišjo sankcijo, so ji ustanovili na univerzi posebno samostojno skupino »Turnlehrerausbildung«, kjer predavajo univ. profesorji odgovarjajočo snov in en jezik, da ima skupina prav isto veljavo kot n. pr. kemija ali slovanska filologija. Tudi to je znak dobe. Izpremenil se je celo cesarski Dunaj... Društveno življenje je na dunajski univerzi nenavadno revno, kajti režim je ukinil skoro vse akademske klube. Pač pa je ostalo kot v zasmeh domačim študentom 19 inozemskih, med katerimi je najbolj znan »Oesterreichisch-Ausländischer Studentenklub«. Dobri so njegovi nacionalni večeri. Slovencev je sedaj na dunajski univerzi zelo malo; po uradni statistiki jih je bilo lani le 7, da se zdi, da niso šteli k njim naših Korošcev.

Nekako težko je spoznati danes »duševni profil« dunajskega študenta, kajti razmere, v katerih živi, so zelo nenormalne. Karakterizirajo jih na eni strani težke materialne razmere, radi katerih študent naglo in površno študira, da pride čimprej do kruha, na drugi strani pa je ozače nasečeno s hinavščino in oportunizmom. Včasih kaka bučna demonstracija, da se vsaj malo odpre ventil, nato pa vre pod površino dalje. Kajti večina akademske mladine čuti z današnjo Nemčijo.

Zato se zapirajo okna, ko igrajo na dvorišču državno himno...

AKADEMSKO MESTO V PARIZU.

Pariška univerza nima samo nenavadno visokega števila slušateljev, ampak med njimi tudi mnogo tujcev. Na petih fakultetah Sorbone študira okoli 30.000 slušateljev, od katerih je četrtnina tujcev in od teh nad polovico Američanov. Quartier latin je bil že davno premajhen. Že dolgo pereče vprašanje pomanjkanja dijaških stanovanj je rešil 1921 l. rektor Apell, ko je pridobil finančnika Deutscha, da je kupil od pariške občine okoli 40 hektarjev zemljišča v južnem delu Pariza pri parku Mont Souris in zgradil prve stavbe za 340 francoskih študentov. Deutschu so sledili Belgijec Biermans-Lapofre, ki je daroval 5 milj. frankov, kanadski senator Wilson s 600.000 franki in Argentinec Bemberg z 1.125.000 franki, ki so zgradili na kupljenem zem-

ljišču celo malo mesto. Svoje paviljone so dobili Armenci, Belgijci, Indokina, Grki, severni Američani, Švicarji, Holanci in v novjšem času tudi Jugoslavljanje. Nekateri paviljoni so prirejeni tudi za študentke. Stanovanje stane mesečno 200—400 frankov, v katerih je vračunana že tudi kurjava in razsvetljava deloma pa tudi zajutrek. Poleg sob imajo študenti na razpolago tudi družabne prostore, biblioteke in slično, kot tudi manjšo restavracijo in bolnico. Zelo slabo pa je Cité Universitaire preskrbljen z zabavišči, saj ima komaj malo kino dvorano. Toda ustanoviteljem očitno ni šlo za to. Glavni namen, da se preskrbi študentu ceneno in udobno stanovanje, je gotovo dosežen. Pri tem je še vprašanje, če ni v nekaterih paviljonih komfort celo prevelik in če ni sploh napačna misel, da naj stanujejo študenti iste narodnosti v tujem univerzitetnem mestu skupaj. Ker so se pojavile nekatere težave, posebno glede deviz, so začeli nekateri paviljoni sprejemati tudi Francoze, kar je sedaj prešlo v navado. Sprejem je vezan na vpis na kakšni pariški visoki šoli, zadovoljujočem zdravniškem pregledu in sprejetjem hišnega reda, ki med drugim določa, da bodi študent o polnoči doma, kar je pogosto ob obisku večernih prireditev zelo težko, ker je Cité oddaljen pol ure z metrom od centra.

V zadnjih letih so stanovali v nekaterih paviljoni tudi slovenski štipendisti francoske vlade. Hvalijo univerzitetno mesto zaradi stikov, ki so jih navezali s študenti raznih narodnosti.

NOVA BIBLIOTEKA PRAŠKIH TEHNIČNIH VISOKIH ŠOL.

V maju letošnjega leta bo otvoritev najmodernejše tehnične biblioteke v Srednji Evropi. Začetki praške tehnične biblioteke segajo v 18. stol. in je ena najstarejših knjižnic tehničnega značaja. Dosedaj je imela neprikladne prostore, po obsegu komaj 300 m²; ena večjih sob si je uporabljala za čitalnico. — Ta knjižnica in njena prostorna slika nas živo spominja na našo študijsko, le da je slednja še v neprimerno mizernejšem stanju.

Nova zgradba obsega 2200 m² prostora in se dviguje v 5 nadstropij. Stavbni stroški in oprema znašajo 4½ milj. Kč. Načrte je izvršil arh. dr. ing. Jaroslav Machou. Nova čitalnica ima 172 sedežev, poleg te je še čitalnica revij in profesor-ska čitalnica. Smotrna uporaba in sodobna tehničnost odlikujeta notranji organizem nove zgradbe. Transport knjig se vrši z neke vrste žično vzpenjačo z visečimi košarami za knjige. Transport na »tekoči trak« za knjige je prvi te vrste na Češkem.

Sedanja knjižnična kapaciteta je 57.000 zvezkov. V podstrešju so rezervirani magazini za bodoči knjižnični prirastek. Fotografski atelje omogoča interesentom posnetke načrtov, slik in tekstov. Ročno izvršilo zaželjene publikacije omogoča naprava cevi za pnevmatične posle. Nova biblioteka se nahaja v neposredni bližini Univerzitetne biblioteke in tako olajšuje vzajemno uporabo študentom.

Na Češkem je vzorno poskrbljeno za intenziven kakor tudi ekstenziven študij, še tako suha leta v narodnem in državnem gospodarstvu niso razlog, da se ustavi sistematična dograditev njihovih kulturnih zgradb. V Pragi je knjižnic na pretek in še se odpirajo nove v pravilni uvidevnosti, da je to živ kapital, ki nikoli ne zamrzne.

SVOJE NAROČNIKE

prosimo, da poravnajo naročnino. Niti ne zavedajo se, koliko težav nam delajo z nerednim plačevanjem!

DRŽAVNE ŠTIPENDIJE AKADEMIKOM NA POLJSKEM.

Izmed 5552 prošenj za štipendije je poljsko ministrstvo prosvete letos ugodilo 2239 prošilcem, t. j. 39 in pol procenta. Odobrenih je v ta namen 1.381.000 zlotov plus 227.400 zl. za štipendijska posojila, s katerimi razpolagajo dekanati. Od te vsote dobe študenti varšavske univerze 639.900 zl., lvovske 344.500, krakovske 293.400, poznanske 154.800, vilenjske 134.400, lublinske 15.000 zlotov (1 zl. je približno 9 Din).

PROBLEM JURIDIČNE FAKULTE TE IN JURIDIČNEGA STUDIJA.

(Konec.)

Drugi vzrok, da juridična fakulteta ne zadovoljuje, je njeno slabo materialno stanje v vseh pogledih: prostori, ki so ji na razpolago in dotacije, ki jih dobiva, so tako nezadostni in nezadostni, da je onemogočeno vsako uspevanje seminarjev in knjižnice tudi kolikor bi bilo navzlic neustreznemu študijskemu redu mogoče. Ob ustanovitvi ljubljanske univerze je juridična sekcija univerzitetne komisije zahtevala za juridično fakulteto poleg drugih potrebnih prostorov pet predavalnic. Resnici je dobila juridična fakulteta le tri predavalnice (od teh je ena zbornična dvorana) in tako je stanje še danes kljub temu, da število slušateljev od leta do leta narašča. Poleg tega ne obstoje na juridični fakulteti seminarji v tej obliki kakor na drugih fakultetah, da bi slušatelji v urah, ko ni predavanj, v njih študirali in delali. Juridični seminarji so po vsej univerzi raztresene sobe, v katerih so spravljene seminarske knjižnice in v katere razen profesorja ne zahaja nihče in mnogo slušateljev sploh ne ve zanje. Tako so seminarske knjižnice po večini mrtve in neizrabljene, razen če za kakšen referat profesor sam ne ponuja literature. V čem obstoji na juridični fakulteti seminarsko delo, smo povedali zgoraj.

V teh seminarskih in zlasti še v centralni knjižnici juridične fakultete se kaže vsa neurejenost in nesmotrnost juridičnega studija. Na eni strani študenti ne izkoriščajo dragocenih skladov teh knjižnic, ker študirajo samo najnujnejše predpisane študijske knjige. Na drugi strani pa pada višina in pomen teh knjižnic, ker se le-te zadnja leta zaradi nezadostnih kreditov ne morejo izpopolnjevati. Treba je samo pogledati prazne predale v juridični knjižnici, odkoder so izginile skoraj vse revije, razen kakšnih cenejših in tistih, ki prihajajo zastoj; zelo malo se nabavlja knjig, saj še nekaterih potrebnih učnih knjig ni, kaj še kakšna večja dela. To je razumljivo, če pregledamo kredite, ki so na razpolago knjižnici in seminarjem:

leta	knjižnica Din	seminarji Din	skupno Din
1928/29	100.000	100.000	200.000
1929/30	75.000	120.000	195.000
1930/31	80.000	195.000	275.000
1931/32	—	100.000	100.000
1932/33	—	30.000	30.000
1934/35	26.505		26.505

Da ni mogoče z vsoto 26.505 Din kriti niti najnujnejših potreb seminarjev in knjižnice, je jasno. Danes se še morda ne zavedamo prav, kaj pomeni za tak znanstveni zavod, kot je juridična fakulteta, in za znanstveno višino njegovega dela, tako zanemariti njegovo knjižnico. Vrzeli, ki so nastale v zadnjih štirih letih, se morda ne bodo mogle izpolniti nikdar. Hudo pa je še danes spoznanje, da je ob takih vrzelih nemogoče resno znanstveno delo ne samo slušateljev, temveč zlasti tudi profesorjev, ki si vendar ne morejo s svojimi dohodki nabavljati vse potrebne strokovne literature in tako izgubljajo potrebno zvezo s sodobnim znanstvenim svetom. Zdi se, da se tega zavedajo tudi profesorji, ki so hoteli odpomoči nastali bedi s sklepom, da plačuj vsak slušatelj knjižnični prispevek 20 Din vsak semester. Toda s tem sklepom je juridična fakulteta zagrešila velikansko napako. Spet je prišla do izraza tista miselnost, ki je tako doma v vsem našem življenju in tudi na univerzi: kadar odpovedo odločilne instance svojo dolžno pomoč, se v tihi odpovedi in brez najmanjšega odpora zatečemo k samim sebi in hočemo iz sebe s poslednjimi žrtvami nadomestiti to.

Kadar zmanjka univerzi kredit za administracijo, se zvišajo cene tiskovin; kadar zmanjka krediti seminarjem in institutom, se zvišajo takse; juridična fakulteta uvaja nove prispevke. Tako si sami zapravljamo svojo pravico, in se odreka-mo sleherni borbi, samo da ohranimo svojo lojalnost. In če precenimo denarni efekt tega prispevka, vidimo, da je na eni strani za knjižnico neznamen: pri številu 600 slušateljev prinese ta taksa letno 24.000 Din; na drugi strani pa je ta prispevek študentom poleg drugih taks in visokih šolnin občutno breme. Ali se gospodje profesorji tega zavedajo? Ali pa je ta sklep tudi morda le

posledica nepovezanosti študentov s profesorji, da le-ti ne morejo vedeti in čutiti, kaj njihove študente boli?

Priznanje in zahvalo so dolžni profesorji in slušatelji juridične fakultete slovenskim pravnikom, organiziranim v Društvu prijateljev pravne fakultete, ki ima namen spričo nezadostnih državnih kreditov pripomoči razvoju in uspevanju juridične fakultete z zbiranjem knjig za njeno knjižnico in razširjanjem njenih publikacij. Toda ali ni tudi to izraz nekega tihega in lojalnega sprijaznenja z obstoječim stanjem brez odločnosti za vztrajno borbo za to, kar gre tudi juridični fakulteti v okviru slovenskih kulturnih in znanstvenih ustanov?

*

Nihče od nas, ki se zavedamo pomena in naloge ljubljanske juridične fakultete, ne sme biti zadovoljen s sedanjim stanjem, najmanj slušatelji te fakultete, ki hočemo doseči temeljito strokovno izobrazbo. Po svojem strokovnem društvu iniciativno začnemo z delom za izboljšanje razmer.

Tudi ob sedanjem študijskem redu bi moglo biti delo juridične fakultete intenzivnejše in uspešnejše. Brez dvoma se da dvigniti stopnja seminarjev s tem, da si le-ti sestavijo svoj delovni program tako, da bi se bavili s proučevanjem splošno aktualnih problemov in posebnih slovenskih problemov, ki spadajo v področje juridičnega študija. Taki referati, izdelani v posameznih seminarjih, bi se ponovili na sestankih širšega kroga slušateljev juristov, v katerih bi se vzbudilo in vzgojilo neko živo razmerje do pravnih in gospodarskih problemov. Te sestanke bi moralo organizirati Društvo slušateljev juridične fakultete, ki bi sploh moralo skrbeti za čim večjo popularizacijo pravnih in gospodarskih ved tudi med slušatelji drugih fakultet s tem, da bi nekatere sestanke z referati o najsplošnejših pravnih in gospodarskih problemih organiziralo kot *collegia publica*. Zavedati se moramo namreč, da v naših srednjih šolah danes ne uče niti osnovnih pojmov družbenih, gospodarskih in pravnih znanosti navzlic njihovi velikanski važnosti zlasti današnji čas. Poleg študentov samih bi na takih sestankih lahko predavali o kakšnih praktičnih problemih tudi praktični juristi. Izogibati pa bi se bilo katederskih predavanj profesorjev, ki bi morali svobodno sodelovati na takih sestankih in jim pomagati do uspeha s tem, da bi v svojih seminarjih uravnavali delo v to smer.

Seveda bi nas taka poživitev dela ne približala dovolj smotru, ki smo ga zgoraj razložili. Kajti vse delo je vendarle utesnjeno v spono študijskega in izpitnega reda. Zato bi bilo nujno, da se študijski sistem preuredi in sicer po spoznanjih in izkušnjah profesorjev, študentov in praktičnih juristov. V ta namen bi se morala vršiti anketa, v kateri bi ugotovili vse pomanjkljivosti sedanjega ureditve in pripravili ustrezajočo preureditev.

V stremljenju, da postane juridična fakulteta res pomemben slovenski znanstveni zavod, ne smemo dopustiti, da se zanemarija juridična knjižnica s tem, da ni v njo dotoka novih knjig in revij. Organizirati se mora odločna akcija, da bodi knjižnica z vsemi seminarji dovolj dotirana in oskrbljena s potrebno literaturo brez prispevkov slušateljev. K tej akciji je treba pritegniti dekanat juridične fakultete in vse profesorje, društvo Pravnih in Društvo prijateljev pravne fakultete, strokovni zbornici notarjev in advokatov, društvo sodnikov in organizacije drugih državnih uradnikov-juristov, trgovsko in delavsko zbornico ter druge gospodarske ustanove ter slednjič vse zavode in posameznike, ki jim je za zdravo in močno rast slovenske juridične fakultete. Vsi ti naj izkažejo svojo naklonjenost in pomoč v tem, da se pod vodstvom juridične fakultete organizirajo v boju za pravice, ki gredo tej fakulteti, tem bolj še v času, ko drugod zidajo nove univerzitetne stavbe, posebej za juridično fakulteto, in ko nimamo mi v Ljubljani niti osrednje univerzitetne knjižnice niti dovolj oskrbljenih fakultetnih knjižnic niti primernih predavalnic in seminarjev. Ob skupnem študiju in v skupnem boju za najnujnejše potrebe naše juridične fakultete se bomo tesno navezali drug na drugega in storjen bo prvi korak k regeneraciji ljubljanske juridične fakultete. Vsi, ki nam je do tega — profesorji in študenti, se lotimo dela, pri katerem naj nas združuje močna zavest naloge in pomena slovenske juridične fakultete v sestavi slovenskega življenja.

UNIVERZITETNI ZDRAVSTVENI FOND.

Univerzitetni zdravstveni fond je danes edina študentska ustanova bivše Zveze slušateljev, ki jo je preživela in vrši še dalje funkcijo akademske bolniške blagajne. Poleg tega je ena redkih dijaških ustanov, v katere odboru sede poleg univerzitetnih profesorjev tudi zastopniki študentov, kjer je vsaj v pravilih uresničena ena bistvenih zahtev današnje akademske generacije, da naj ustanove, katerih izključni namen je koristiti dijaštvu, upravljajo ali pri njih vsaj soddoločajo študenti.

Toda tudi pri tej ustanovi moramo ugotoviti, zasledujoč njen novejši razvoj, da postaja tudi ta dijaška samoupravna tvorba od leta do leta manj dijaška in vse bolj univerzitetni urad, docela odtrgan od akademikov. Posledica tega pa je, da vrši danes Univerzitetni zdravstveni fond le enega izmed svojih nekdanj številnih smotrov, to je, da podpira le obolele slušatelje univerze, pri tem pa posluje na popolnoma mehaničen, birokratski način. Poslovodja fonda se omejuje na dnevno izdajanje nakaznic za fondovega zdravnika, odbor fonda pa na čisto formalno pretresanje prošelj, administracije, poravnava tekočega računa v lekarnah in podobno in sicer na seji enkrat v mesecu. To je vse, kar danes vrši univerzitetni zdravstveni fond.

To pa daleč ne odgovarja smotrom fonda, kot so jih imeli pred očmi njegovi organizatorji, ko so pred leti ustanovili fond in kot določajo tudi njegova pravila, še manj pa njegovemu ustroju kot ustanovi, ki daje tudi slušateljem vpliv na vodstvo. Poleg pomoči v slučaju bolezni navajajo pravila še vrsto nalog, ki jih mora vršiti fond: skrb za zdravstveno izobrazbo slušateljev, ustanavljanje, vzdrževanje in podpora ustanov za socialno-higiensko zaščito slušateljev, pospeševanje telesne kulture kot protiuteži duševnemu delu, treznosti itd. Razpust Zveze slušateljev pa je naložil Univerzitetnemu zdravstvenemu fondu še dolžnosti reprezentance, kar se morda ne da lahko zagovarjati, katere pa bi moral fond vršiti, če se je že odločil, da se bo okoristil tudi s pridobitvami, ki mu jih je prinesel uradni razpust.

Univerzitetni zdravstveni fond pa vrši danes le prvo nalogo, podporo obolelim slušateljem in še to le skrajno mehanično, ostalih nalog pa sploh ne.

Ali ve ta centralna ustanova, katero si s svojim denarjem vzdržuje dijaštvo in ki ji je poverjena skrb nad zdravstvenimi razmerami dijaštva, koliko slušateljev je danes tuberkuloznih? Koliko je na univerzi spolno bolnih? Koliko zaradi skrajno slabih gmotnih razmer, ki ne dovoljujejo dostojne prehrane, čezmerno izčrpanih? Koliko kronično bolnih? Kakšno je splošno zdravstveno stanje slušateljstva?

Ne, zdravstveni fond tega najbrže ne bo vedel. Pravtako, kot ne bo vedel drugih stvari, ki spadajo v njegov delokrog: kako bi se dala organizirati akademska menza, ki bi se ozirala le na socialno potrebo študenta in ne na njegove legitimacije in dajala ceneno, tečno hrano; kako bi moral imeti fond kartoteko vsega slušateljstva z letnim obveznim pregledom; kako bi moral po izkušnjah delavcev iz bivše Zveze organizirati počitniško kolonijo itd., itd. Se je fond kdaj zanimal, kako izgledajo slične organizacije na drugih univerzah?

Kljub temu, da sede v odboru fonda poleg gg. profesorjev tudi študenti, je poslovanje fonda birokratično in togo, da opravlja le funkcijo bolniške blagajne. Zato so tu potrebne temeljite reforme. Za jesen naj uprava fonda pripravi vse potrebno, da zbere gradivo o splošnem zdravstvenem stanju dijaštva. Izvede naj se obvezni pregled in poiščejo vse poti, ki bi vodile k izboljšanju. Fond naj podpre ali celo prevzame akcijo za novo menzo in ne izpusti nobene prilike, da si pridobi potreben denar. Da je bilo tudi tu doslej dovolj zamuženega naj pokaže samo en konkreten primer: člani Akademске akcije so opozorili pred meseci poslovodjo fonda, da so dobili beograjski kolegi letos iz centralnega zdravstvenega fonda 200.000 Din za ustanovitev nove menze v Beogradu, čeprav je tam že par drugih. Tudi ljubljanski zdravstveni fond bi moral vsaj poizkusiti, da si na enak način pridobi denar, saj prispeva v centralni fond ljubljanski študent prav toliko kot beograjski. In kaj je bilo storjenega? Nič. Kot vedno. Jeseni bo fond nara-

sel na 10.000.000 Din in se pričel deliti. Naj vsaj takrat naš zdravstveni fond ne zamudi prilike.

Fond, kot je bil ustanovljen, bi moral biti centralna socialna ustanova dijaštva. Ker bi zahtevalo delo mnogo časa, je bil za poslovodjo, ki je akademik, določen sorazmerno znaten reden mesečni honorar. Honorar se je izplačeval, fond pa prehajal vse bolj v univerzitetni urad, kakršen je danes in ki svoje naloge zdaleč ne vrši.

Zato je potrebna njegova reorganizacija. Vrne naj se dijaštvu. Iz univerzitetnega urada naj se preosnuje v avtonomno dijaško zdravstveno ustanovo, katere organe volijo študentje sami na letnih skupščinah. Kajti dijaštvo samo najbolj pozna zdravstvene razmere, zato je potrebno, da ima neposreden vpliv na Univerzitetni zdravstveni fond. Tega bi dobili potom sistematično zbrana gradiva in zborovanj, na katerih bi bili iznešeni predlogi in sprejeti sklepi o potrebnih akcijah. S tako povezanostjo med dijaštvom in zdravstvenim fondom pa bi tudi prenehali slučaji, da zdravstveni fond ne more najti dveh bolnih študentov za brezplačno zdravljenje v Topolščici, na drugi strani pa ne bi prišlo do sklepov, da se tuberkuloznih študentov ne pošlje na Golnik, ampak v ljubljansko bolnico, ko je vendar jasno, da se zdravljenju na Golniku ne da primerjati zdravljenja v navadni bolnici.

Smatrali smo za potrebno, da ugotovimo ta dejstva in da zainteresiramo tudi dijaštvo za to njihovo najvažnejšo institucijo.

IZ KATOLIŠKE AVSTRIJE.

Prinašamo nekaj členov iz naredbe »Vzdrževanje discipline na visokih šolah«, ki je izšla v avstrijskem uradnem listu:

- § 3. Vse sodne in upravne delikte kaznuje komisar za vzdrževanje discipline med študenti na visokih šolah.
- § 4. Komisar določi kazni brez predhodnega postopanja na podlagi razsodb, ki so jih izrekle sodne ali upravne oblasti. Proti razsodbi komisarja ni možen priziv.
- § 8. Komisar lahko izreče pogojno odstranitev z visoke šole za vsakega akademika, za katerega obstoji upravičen sum, da je protidržaven ali pa sicer ogroža javno varnost, ali ki tako dejanje podpira ali k njemu vzpodbuja.

Sum je v vsakem slučaju upravičen, če je bil akademik samo osumljen, da je pripadal k bivšim ali sedanjim prepovedanim političnim strankam.

Prošnje za spregled kazni (Gnadegesuche) naj se vlagajo preko komisarja ministru prosvete.

Iz gornjih določb je razvidno, v kako težkih razmerah živi avstrijsko dijaštvo in univerza.

PO UNIVERZI.

Torej se bo vendarle zidalo?

Najnovejše poročilo iz Beograda pravi, da je vlada sprejela v preteklem tednu v dvanajstine za drugo četrtletje tudi prvo vsoto za zgradbo univerzitetne biblioteke in da bo izdano ministru prosvete pooblastilo, da najame posojilo. Nove proračunske dvanajstine stopijo v veljavo dne 1. avgusta. Tako je znova upanje, da bo univerza pričela graditi še v jeseni.

AKADEMSKI KLUB ELEKTROTEHNIKOV.

V sredo 15. maja ob 20. predava v predavalnici elektro-instituta na tehniki g. doc. ing. Koželj o temi: »Okvirni transformatorji«. Vsi vabljeni.

DAR V NAŠ TISKOVNI SKLAD.

V tiskovni sklad »Akademskega glasu« je darovala »Univerzitetna tiskarna« J. Blasnika nasl. znesek 250 Din, za kar se iskreno zahvaljujemo!

Tovariši! Opozarjamo vas, da smo izposlovali pri tvrdki A. Prelog na Marijinem trgu za akademičke 10% popust pri nakupu nalivnih peres in avtomatskih svinčnikov.

RAZPIS SVETOSAVSKIH NAGRAD

Univerzitetna uprava razpisuje svetosavsko tekmo za nagrade Njegovega Veličanstva kralja v znesku Din 10.000 za sledeče temate:

A. FILOZOFSKA FAKULTETA:

1. Čutno in umsko dožemanje. (Filozofija.) — Pripomba: Dovolj se psihološka ali spoznavna-teoretična ali kulturno-zgodovinska omejitev.

2. Prešeren in antika. (Literarna zgodovina.)

3. Anton Linhart kot historik. (Narodna zgodovina.)

4. Razvoj terciarja med Savo in Tržiško Bistrico.

B. JURIDIČNA FAKULTETA:

1. Pravnozgodovinska skupina:

a) Družabni in pravni položaj gostilničarjev pri antičnih narodih, zlasti Rimljanih.

b) Lavantinski škofje in lavantinska škofija v luči pravne zgodovine.

c) Krški statut. Vsebinski in primerjalni prikaz.

2. Pravosodna skupina:

a) O pravnopomočnem pomembnih določbah Zakona o javnih notarjih.

b) Najdba hranilnične knjižice in njene pravne posledice.

c) Odnos izkaza verjetnosti napram dokazu in to zlasti z ozirom na psihološko osnovo sodniške prepričanosti in na psihološko osnovo sodniškega mnjenja, da je neka činjenica verjetno izkazana.

d) Regres pred dospelkom po ženevski konvenciji Zakon z dne 16. decembra 1934, Sl. n. št. 24-IV.

e) Borba zoper korupcijo v jugoslovanskem kazenskem pravu.

3. Državoslovna skupina:

a) Interesno zastopništvo.

b) Razvoj mednarodnega razsodništva.

c) Razvoj tekstilne industrije v Jugoslaviji.

d) Borba proti pavperizaciji kmetijskega stanu.

C. MEDICINSKA FAKULTETA:

1. Trebušno ostenje in hernije.

2. Kapilarna analiza sečin: določitev sladkorja.

3. Plastična rekonstrukcija organov.

D. TEHNIŠKA FAKULTETA:

1. Pirački grohi (tufi). Petrografska karakteristika. Geološki pogoji nastopanja. Praktični pomen za bližnje okolice.

2. Eklogiti Pohorja. Detajlno optično preiskavanje njihovih mineralnih sestavin. Zveza z značilnimi magmatičnimi kamninami in geološki pogoji nastajanja.

3. Različni načini sestavljanja jamomerskih planov.

4. Potrebna in dosegljiva natančnost orijentiranja rudnika.

5. Potrebna natančnost geodetsko jamomerskega merjenja in izbira odgovarjajočih instrumentov.

6. Načini hitrega in točnega merjenja razdalj.

7. Primerjava gravimetrične in magnetometrične metode raziskavanja.

8. Popis laboratorijskega preiskavanja rudnin in hribin v namen njihovega geofizičnega raziskavanja.

9. Instrumenti in metode za proučevanje zemeljskega magnetizma.

10. Kritika različnih metod električnega raziskavanja ležišč.

11. Primerjava različnih geofizičnih metod raziskavanja in izgledi na njihovo uporabo v Jugoslaviji.

12. Vpliv mlenja na koloidkemične lastnosti škroba.

13. Hidroliza eritroamiloz, Fouard-jevega škroba in Meyerjevega dekstrina z alpha amilo.

14. Nititvornost amiloamiloz.

15. Tehnološke lastnosti domačih apnencev.

16. Uklon ločnih nosilcev.

17. Skonstruirajte najprikladnejši tip dvocevne sprejemnega radio aparata, pri čemur upoštevajte možnost, da se aparat izdelava v naši državi. Cena aparata naj bo tako nizka, da se z nabavo aparata omogoči najširšemu krogu ljudstva sprejem lastnih in nekoliko tujih postaj. Aparat naj deluje na istosmerni tok.

18. Raziščite vse možnosti za ustvarjanje domače industrije za električni instalacijski material.

19. Konstruktivi razvoj oboka.

20. Raziščite, pod kakimi pogoji bi se mogla ustanoviti domača industrija za električne števec.

21. Vpliv atmosferilij na gradivo in konstrukcije.

22. Toplotnost starejših in novodobnih konstrukcij.

23. Opis starejših konstrukcij vodnih zgradb na teritoriju Jugoslavije (prispevek k zgodovini).

24. Narodna terminologija in frazeologija na vodnem področju.

25. Mootermična teorija strojev v aplikaciji na kompresorje in strujne zračne sesalke (s točno navedbo uporabljene literature).

26. Merilne naprave za merjenje komprimiranega zraka v jamskem obratu (s točno navedbo uporabljene literature).

27. Razvoj konstrukcije in teorije centrifugalnih sesalk (s točno navedbo uporabljene literature).

28. Stresalke v jamskem obratu s posebnim ozirom na prilike v jugoslovanskih rudnikih (s točno navedbo uporabljene literature).

E. TEOLOŠKA FAKULTETA:

1. Odnos sv. Cirila in Metoda do Fotija.

2. Verske vrednote konfucionizma v primeri s krščanstvom.

3. Duhovni lik Luka Jerana.

Pravico udeležiti se tekme imajo vsi redni študenti univerze kralja Aleksandra I. v Ljubljani, ki so vpisani na tej univerzi v študijskem letu 1934/35.

Izdelane razprave se predložijo rektoratu najkasneje do 15. decembra 1935. Tekmovalci se na njih ne podpisujejo, temveč označijo svoje delo s posebnim znamenjem ali kratkim geslom in poleg tega navedejo svoj študijski semester, ki ga je imel, ko se je tekma razpisala (če je že absolvent, pove, koncem katerega semestra je končal študij): svoje ime pa sporoči v priloženem zaprtem pismu, ki bodi na njem isti znak ali isto geslo. V svojem delu mora navesti vse uporabljeno literaturo in pod častno besedo izjaviti, da je sestavil delo sam in samo z označenimi pripomočki.

TUDI ČEŠKOSLOVAŠKA REPUBLIKA JE RAZPISALA NAGRADE.

Poleg naših nagrad je ministrstvo prosvete češkoslovaške republike določilo znesek 2700 Din kot nagrado za najboljšo svetosavsko delo o pogledu na odnosave v Češkoslovaški in Jugoslaviji ali za delo samo o Češkoslovaški.

Fakultetni svet filozofske fakultete razpisuje za svetosavsko tekmo češkoslovaške vlade za štud. leto 1935/36 te-le naslove:

Priporoča se
najmoderneje urejena lekarna
DR. G. PICCOLI

Ljubljana (nasproti nebotičnika).

Oddajajo se zdravila na recepte za vse bolniške blagajne.

Ne trošite denarja po nepotrebnem...

Moderna menza

»NOVA KUHINJA«

Aleksandrova cesta 5/L

Vam nudi prvovrstno hrano po izbiri jedilnega lista. Kompletno kosilo Din 10.— ali 8.50, kompletna večerja Din 6.—. Abonenti popust.

Knjigarna

KLEINMAYR & BAMBERG

LJUBLJANA, Miklošičeva cesta št. 16

nudi Vam največjo zalogo tu in inozemskih knjig vseh znanstvenih panog, daje nasvete v literarnih vprašanjih in ima vedno najnovejše sezname svetovne literature na razpolago. Oglejte si v trgovini brezobvezno obširno zalogo znanstvenih novosti. — Proti izvestni garanciji se dobivajo knjige tudi na odplačevanje.

a) Češki pripovedniki v slovenskih prevodih. (Literarna zgodovina.)

b) Jan Vitovec. (Narodna zgodovina.)

Fakultetni svet juridične fakultete pa je določil naslednjo svetosavsko nalogo:

»Zakonsko pravo po Predosnovi jugoslovanskega Državlanskega zakonika in po superrevizijskem načrtu Državlanskega zakonika za ČSR.«

ODMEV V INOZEMSTVU.

Mednarodni akademski list »La Tribune des jeunes«, ki ga izdaja v francoskem, nemškem in poljskem jeziku poljska akademska liga za mednarodno zbližanje, je prinesel v svoji velikonočni številki zelo lepo pisan članek o »Akademskem glasu«. Zanimivo je, kaj so v njegovem uredništvu najbolj opazili. List prinaša odtis glave našega lista, ker mu ugaja mirna oblika, iz vsebine pa posnema naše boje za univerzitetne institucije, posebno univerzitetno biblioteko, razpravlja pohvalno o delu ljubljanske univerze, kakor se je pokazalo iz naših člankov ob petnajstletnici, dalje pa referenta posebno zanima naša narodna pesem, o kateri je izvedel iz člankov ob koncertih Akademskega pevskega zbora. Najizbrpnejši pa je ob posnetku člankov o sportu.

Nova posojila denarnih zavodov bodo poživila gospodarstvo.

Vaše prihranke zaupajte

MESTNI HRANILNICE LJUBLJANSK

**Vloge 400.000.000 din arjev
Rezerve 14.000.000 din arjev**

Nove vloge se obrestujejo po
4—5% ter se izplačujejo
neomejeno.

USTANOVLJENO LETA 1886

VELETRGOVINA

A. ŠARABON

LJUBLJANA

TELEFON 26-66

Uvoz kolonijalne robe.
Veletrgovina z deželni-
mi pridelki. Veleprazhar-
na za kavo. - Mlini za
dišave. - Glavna zaloga
rudninskih vod.

Urejuje uredniški odbor. Za uredništvo odgovarja Evgenij Ravnihar. — Izhaja vsak teden. — Naročnina: akademiki 4 Din, vsi drugi 5 Din mesečno. — Ček. račun: Ljubljana, št. 16.463. — Izdaja konzorcij, predstavnik Viktor Turnšek. — Uredništvo in uprava: Ljubljana, Univerza kralja Aleksandra I. — Tiska tiskarna »Slovenija«, predstavnik A. Kolman. Vsi v Ljubljani.